

інновації, бізнес, створення нового знання, а також сприяє співробітництву в межах національної системи інновацій та між системами різних країн [2].

Висновок. Проаналізувавши тенденції інноваційного розвитку України, можемо сказати, що в державі відсутній постійний позитивний розвиток. Значною мірою на це впливає законодавча політика держави в сфері інновацій, нерозвинене інституційне середовище, проблеми фінансування, відсутність кредитних ресурсів, суспільно-політична нестабільність.

Список використаної літератури

1. Музуренко В. П., Гіренко А. Т. Сучасні тенденції розвитку інноваційної системи України / В. П. Мазуренко, А. Т. Гіренко // Молодий вчений. — 2015. — № 3 (2). — С. 20-24. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3%282%29__5.
2. Плахотнік О. О. Інформаційно-комунікаційний механізм управління підприємствами мережевої економіки: монографія / О. О. Плахотнік. — Дніпродзержинськ, 2016. — 290 с.
3. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2017 за підтримки Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. Фонд «Ефективне управління». — Режим доступу: www.feg.org.ua.

УДК 332

**СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ПІДПРИЄМНИЦЬКОМУ
КЛАСТЕРІ**

Пузирьова П., к.е.н., доцент,
доцент кафедри підприємництва та бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну

До визначення поняття менеджменту або управлінської діяльності в наукових колах існує декілька підходів, як українських вчених, так і закордонних. Так, більшість закордонних експертів в області менеджменту управлінську діяльність розглядають як процес управління, що пов'язаний з плануванням, організацією, мотивацією і контролем, необхідними для того, щоб сформулювати і досягти цілі організації [1, 3].

Управлінська діяльність / менеджмент — сукупність скоординованих дій та заходів, спрямованих на досягнення певної мети в межах організації. Тобто, одні вчені визнають управлінську діяльність як набір методичних забезпечень і дій людини у сфері управління, інші визнають управлінську діяльність як процес, який забезпечує досягнення мети в межах організації [2, 4].

Якість менеджменту будь-якого суб'єкту господарювання залежить від набору факторів, серед яких можливо виділити [3]:

- ✓ гнучкість щодо змін напрямів бізнесу певного суб'єкта господарювання та можливість швидко реагувати на зміни в економічному середовищі регіону;
- ✓ наявність ефективних методів регулювання управлінської діяльності та оцінки її результатів;
- ✓ якість інформаційного забезпечення щодо прийняття певних рішень;

✓ рівень економічної підготовки фахівців з управління та мотивація управлінського персоналу тощо.

Крім того, для здійснення якісного менеджменту, результати якого принесуть бажаний ефект, необхідно визначити особливості організаційної структури суб'єкта господарювання, особливо якщо суб'єкт господарювання є об'єднанням підприємств, тобто кластером. Отже, підприємницький кластер представляє собою добровільне об'єднання суб'єктів господарювання різних сфер діяльності, тому очевидно, що здійснення його управлінської діяльності має певні особливості.

Необхідно відзначити, що в законодавстві України немає чіткого визначення таких понять, як об'єднання підприємств, інтегровані об'єднання підприємств або інтегрована виробничо-господарська структура. В Господарському кодексі України об'єднання підприємств визначені як господарські організації, які утворені у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань [2].

Проте, за своїм економічним змістом на кластерні об'єднання дуже схожі підприємницькі мережі, які представляють собою групу спеціалізованих підприємств, які доповнюють один одного і співпрацюють заради вирішення спільних проблем, відіграють важливу роль, зокрема, сприяють поглибленню внутрішньо регіональних виробничо-технологічних зв'язків, поширенню інновацій, більш раціональному використанню місцевих ресурсів, дають змогу підвищити загальний технологічний рівень виробництва і конкурентоспроможність промислової продукції. Члени мережі не залежать від прийнятих управлінських рішень відносно певних учасників такого об'єднання. Така структура управління дозволяє своєчасно реагувати на зміни, які відбуваються в ринковій економіці. Але економічна діяльність мережевої структури більш вузька, ніж кластерного об'єднання і тому не здатна забезпечити суттєвого впливу на підвищення конкурентоспроможності регіону [3-4].

На відміну від інших об'єднань підприємств, підприємницькі кластери характеризуються наступними особливостями:

✓ можливістю існування великого підприємства-лідера, що визначає довгострокову господарську, інноваційну й іншу стратегію всієї системи;

✓ територіальною локалізацією основної маси господарюючих суб'єктів - учасників кластерного об'єднання;

✓ стабільністю господарських зв'язків господарюючих суб'єктів — учасників кластерного об'єднання, що домінує значенням цих зв'язків для більшості її учасників;

✓ довгостроковою координацією взаємодії учасників системи в рамках її виробничих програм, інноваційних процесів; основних систем керування, контролю якості тощо [3, 5].

В основі процесу створення кластера лежить обмін інформацією про потреби в техніці, технологіях і послугах між виробниками, постачальниками,

покупцями й родинними галузями. Взаємний обмін інформацією ставить у вигідні умови всі фірми кластера в їх загальній конкурентній боротьбі із суперниками, але не знімає їхню заклопотаність про своє власне положення на ринку. Тому наявність внутрішньої конкуренції між підприємствами кластеру може негативно вплинути на обмін інформацією [2, 4].

Ефективність менеджменту в підприємницькому кластері проявляється в його економічному зростанні, збереженні та створенні нових робочих місць, розширенні податкової бази, у збільшенні експорту й залученні іноземних інвестицій. Тому органи влади різних рівнів найчастіше стають ініціаторами створення й підтримки кластерних об'єднань, оскільки вони стимулюють соціально-економічний розвиток місць розташування, прилежних територій і цілих регіонів, що позитивно впливає на якість управлінської діяльності власне підприємницького кластеру [5].

При цьому перевагою кластера є також «ефект охоплення», який виникає при існуванні фактора виробництва, що може бути використаний одночасно для виробництва декількох видів продукції, надання послуг та виконання робіт. Цей фактор характеризується багатофункціональною природою. При угрупованні фірм у кластері ефект охоплення значно підсилюється, тому що виникає можливість використати багатофункціональний фактор на різних підприємствах при мінімізації транзакційних витрат, пов'язаних з його передачею [4, 5].

Тому кластерна виробнича структура синтезує ефект синергії, що виникає на основі загальної стандартизації продукції. Таким чином, всі учасники кластера одержують додаткові конкурентні переваги під впливом сукупного впливу ефектів масштабу, охоплення й синергії. Механізм їх впливу наступний: неприбуткові підприємства кластера мають змогу перейти нижню границю рентабельності за допомогою спеціалізації, що забезпечує підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції [2, 5].

Отже, створення та розвиток кластерів приводить насамперед до розвитку інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності, як між підприємствами кластера, так і зростання продуктивності і рентабельності регіону взагалі, що створює передумови до залучення іноземних інвестицій, подальшого його розвитку та вихід України на світовий рівень розвитку. Ефективний сучасний менеджмент в рамках кластерного об'єднання гарантує повну незалежність кожного члена підприємницького кластеру від прийнятих управлінських рішень відносно окремих його учасників. Реалізацію такої діяльності забезпечує функціонування організаційно-економічного механізму регулювання менеджменту підприємницького кластеру. Такий механізм дозволить здійснювати ефективну управлінську діяльність в кластері, яка забезпечить реалізацію процесів організації, планування, фінансування, обліку і контролю господарської діяльності об'єднання. При цьому оцінка прийнятих управлінських рішень та результатів управлінської діяльності сприятиме подальшому розвитку кластерного об'єднання [1-5].

Список використаної літератури

1. Войнаренко М. П. Кластери в економіці України: монографія / за наук. ред. докт. наук, проф. М.П. Войнаренка. — Хмельницький: ХНУ, ФОП Мельник А. А., 2014. — 1085 с.
2. Гриценко С. І. Стратегія міжнародної економічної діяльності кластерних утворень в інформаційній економіці : монографія / С. І. Гриценко, А. В. Таранич. — Донецьк : ДонНУ, 2010. — 226 с.
3. Журба І. О. Формування кластерної стратегії розвитку черкаського регіону / І. О. Журба // *Економіка і організація управління*. — 2014. — № 3(19)–4(20),
4. Васильківський Д. М. Кластерна політика як чинник підвищення ефективності функціонування соціально-економічних систем / Д. М. Васильківський, М. П. Войнаренко, В. М. Нижник // *Вісник економічної науки України*. — 2017. — № 1 (32).
5. Ярош М. Ф. Кластеризація — вагомий фактор підвищення конкурентоспроможності економіки України : Матеріали ІХ Пленуму Співки економістів України та Міжнар. наук.-практ. конф. / [за заг. ред. В. В. Оскольського ; упоряд. Ярош М. Ф.]. — Київ, 2014. — 334 с.

УДК 336.027

УСИЛЕНИЕ РОЛИ КРЕДИТОВАНИЯ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ

Расулов З., к.э.н., и.о. доцента
Самаркандский институт экономики и сервиса

В настоящее время в мире насчитывается несколько миллионов малых предприятий отраслевой и функциональной направленности. Им оказывается финансово-кредитная поддержка, включающая различные организационные, налоговые, амортизационные, таможенные и иные льготы. Значительная финансово-кредитная поддержка оказывается коммерческими банками.

Первоочередные финансово-кредитные меры определяются кредитной политикой. Это в свою очередь благоприятно сказывается на выявлении внутренних резервов для расширения производства, экономии материальных ресурсов, повышении производительности, а значит и повышении эффективности всей экономики.

Поэтому в последнее время коммерческие банки усиливают внимание к кредитованию малых предприятий. Этому способствуют и программы поддержки малого бизнеса, предусматривающие соответствующие бюджетное финансирование и компенсацию потерь коммерческих банков при кредитовании малого предпринимательства.

Правительство Республики Узбекистан постоянно совершенствует механизм кредитования малых предприятий, поскольку на поддержку малого бизнеса выделяется достаточно большие финансовые ресурсы (рис.1).